

Mieli tėvai,

Neišnešiotiems naujagimiams dažnai būna atviras arterinis latakas (sutrumpintai AAL), kurį reikia gydyti. AAL atsiranda todėl, kad neišnešiotam naujagimio kraujagyslėse nevyksta tam tikri pakitimai, kurie normaliai vyksta, gimus išnešiotam naujagimiui. Todėl AAL neišnešiotam naujagimiui nelaikoma komplikantuota širdies liga.

Remdamasis patirtimi, manau, kad tėvams gali būti sunku suprasti, kas yra AAL, ką jis reiškia ir kodėl kelia naujagimiui problemas. Pateikta informacija skirta neišnešiotų naujagimių tėvams ir turėtų paaiškinti šiuos klausimus.

Kituose puslapiuose yra širdies ir pagrindinių jos kraujagyslių piešiniai. Numeriai tekste atitinka numerius piešiniuose. Mes paprastai piešiame žmogaus kūno piešinius taip, lyg žiūrėtume į kūną iš priekio (kaip žiūrime į veidrodį), todėl dešinioji širdies pusė yra nupiešta kairėje ir atvirkščiai.

Kai perskaitysite šią informaciją, Jums vis tiek gali kilti klausimų apie Jūsų naujagimį. Klauskite gydytojo(-jos), kuris(-i) gydo Jūsų naujagimį.

Stokholmas, 2006-02-17

Stefan Johansson, Neonatologas
Karolinska Universiteto ligoninė
Stokholmas, Švedija

Šį tekstą interneto svetainei PDA.se sukūrė Dr. Stefan Johansson. Jis yra atsakingas už visą teksto turinį. Čia skelbiama informacija yra bendrinė, kadangi kiekviena neonatologijos klinika turi savą AAL gydymo taktiką. Be to, kiekvienam naujagimiui dažnai būna specifinių faktorių, kuriuos reikia įvertinti pasirenkant AAL gydymo būdą. Jei Jums, perskaičius šią informaciją, kils klausimų apie Jūsų naujagimio būklę, klauskite gydytojo, kuris gydo Jūsų naujagimį.

Neišnešiotas naujagimis, kuriam yra AAL

Atviras arterinis latakas yra kraujagyslė, jungianti plaučių arteriją su aorta, kol vaikus yra gimdoje. Kai naujagimis gimsta pilnai išnešiotas, ši kraujagyslė užsidaro tuoj pat po gimimo ir sunyksta.

Neišnešiotiems naujagimiams ši kraujagyslė kartais lieka atvira, todėl kraujas tarp aortos ir plaučių arterijos nenustoja tekėti ir po gimimo. Ši būklė vadinama atviru arteriniu latakais ir gali įtakoti naujagimio plaučių bei kitų organų kraujotaką.

Diagnozė patvirtinama ultragarsiniu naujagimio širdies tyrimu.

Jei toks naujagimis yra sveikas ir laimingas, ir arterinis latakas jam netrukdo augti, paprastai laukiama, kol AAL užsidarys savaime. Tačiau, jei AAL kelia naujagimiui sveikatos sutrikimų, jis gali būti uždaromas vaistais arba chirurginiu būdu.

Toliau pateikta išsamesnė informacija.

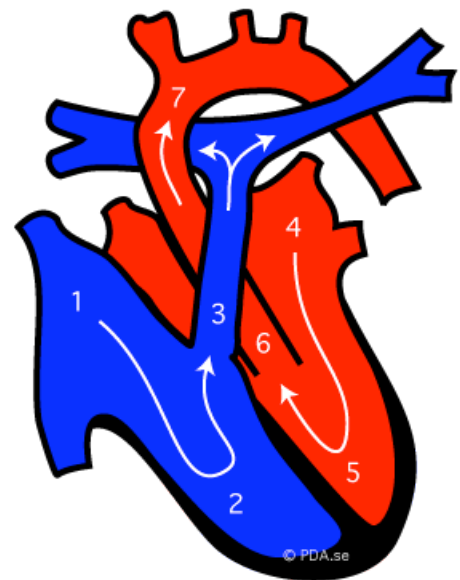
Kaip vyksta kraujo apytaka žmogaus organizme

Kad suprastumėte, kodėl AAL gali sukelti sveikatos problemų neišnešiotiems naujagimiams, pirmiausia turite šiek tiek žinoti apie kraujo apytaką žmogaus širdyje.

Širdyje gali būti skiriamos dvi pusės – kairioji ir dešinioji. Šalia esančiuose paveikslėliuose dešinioji pusė nuspalvinta mėlyna spalva, kairioji – raudona.

Kraujas iš visų kūno organų pirmiausiai atiteka į dešiniąją širdį. Jis įteka į dešiniąją prieširdį(1), iš jo patenka į dešiniąją skilvelį(2). Šis skilvelis išstumia kraują į plaučių arteriją(3), ja kraujas nuteka į plaučius.

Tada kraujas grįžta iš plaučių į kairiąją širdies pusę. Jis įteka į kairiąją prieširdį(4), po to į kairiąją skilvelį(5), iš jo per aortą(6-7) išteka į visą organizmą ir vėl grįžta į dešiniąją širdį(1).

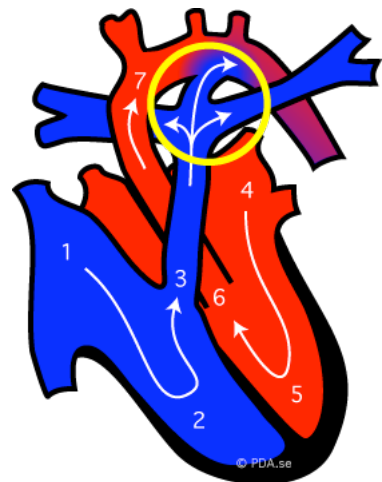

Kaip vyksta vaisiaus (negimusio kūdikio) kraujo apytaka

Kol vaisius yra motinos gimdoje, jis turi papildomą kraujagyslę, vadinamą arteriniu lataką (apibraukta geltonu apskritimu paveikslėlyje), kuris jungia plaučių arteriją(3) su aorta(7).

Taip yra todėl, kad, kol vaisius gimdoje, deguonis į vaisiaus kraują patenka ne per plaučius, o per placentą. Dėl šios priežasties vaisiaus plaučių kraujotaka yra maža.

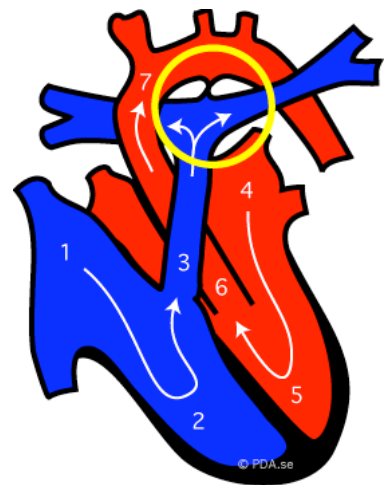
Kraujas, kuris atiteka į dešiniąją vaisiaus širdį(1-2), iš jos išteka per plaučių arteriją(3). Bet užuot tekėjęs į plaučius, kraujas nukreipiamas tiesiai į aortą(7) per arterinį lataką. Tokiu būdu latakas sukuria kelią, kuriuo kraujas teka, aplenkdamas plaučius.

Po gimimo

Tuoju po gimimo naujagimis pradeda pats kvėpuoti ir deguonis į jo kraują turi patekti per plaučius. Dabar visas kraujas, išstumiamas iš dešiniojo skilvelio(2) į plaučių arteriją(3), turi tekėti į plaučius. Ankstesnis kelias per arterinį lataką daugiau nebereikalingas, latakas užsidaro ir sunyksta.

Išnešiotiems naujagimiams kraujo tėkmė per arterinį lataką paprastai nutrūksta per pirmąsias 24 gyvenimo valandas. Ilgainiui latakas visiškai sunyksta.

Arterinis latakas neišnešiotam naujagimiui

Neišnešiotiems naujagimiams arterinio latakų užsidarymo procesas kartais nevyksta sklandžiai. Latakas gali likti atviras po gimimo, o tai reiškia, jog dalis kraujo toliau tekės per lataką. Ši būklė vadinama atviru arteriniu lataką (AAL).

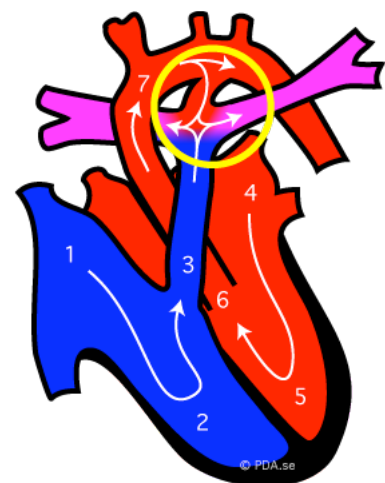
Kuo labiau naujagimis neišnešiotas, tuo didesnė tikimybė išlikti atviram arteriniam latakui.

Kokie AAL padariniai?

Jei latakas išlieka atviras po gimimo, kraujas iš aortos(7) teka į plaučių arteriją(3).

Dėl to gali susidaryti dvi situacijos:

1. Kraujas „pavagiamas“ iš aortos – tai reiškia, jog kitų organų kraujotaką paveiks neigiamai.
2. Kraujas į plaučius teka iš plaučių arterijos ir dar papildomai iš aortos. Taigi, kraujo tėkmė į plaučius bus per didelė.

Kaip sužinoti, ar naujagimiui yra AAL?

Dažniausias simptomas yra pasunkėjęs naujagimio kvėpavimas. Kadangi į plaučius priteka per daug kraujo, kraujas „užsistovi“ plaučiuose. Tai gali sukelti įvairaus sunkumo problemas – nuo šiek tiek pasunkėjusio kvėpavimo iki labai žymaus kvėpavimo nepakankamumo, reikalaujančio dirbtinio kvėpavimo aparato pagalbos.

Tačiau ne visuomet akivaizdu, jog arterinis latakas lieka atviras, ypač naujagimiams, kurie serga kitomis neišnešiotumo sąlygotomis plaučių ligomis.

Kaip ši būklė diagnozuojama?

Gydytojai gali įtarti esant AAL, jei girdi širdies ūžesį arba apčiuopia labai stiprų pulsą. Diagnozės patvirtinimui naujagimio širdis ir jos kraujotaka tiriama naudojant ultragarsą.

Su AAL susijusios problemos

Jei latakas spindis yra platus, gydymo tikslas yra latakas uždarymas. Platus AAL gali būti papildomu faktoriumi, trikdančiu plaučių, inkstų bei žarnyno veiklą neišnešiotiems naujagimiams, nes jis įtakoja plaučių ir kitų organų kraujotaką.

Gydymas

Yra trys pagrindinės gydymo taktikos – laukti, kol latakas užsidarys savaime, skirti vaistus arba operuoti.

Laukti, kol užsidarys savaime (konservatyvioji taktika)

Jei latakas kraujotaką įtakoja nestipriai ir naujagimiui nepasireiškia jokie simptomai, paprasčiausiai galima laukti, kol latakas savaime užsidarys. Nedidelis AAL paprastai savaime užsidaro per keletą savaičių po gimimo.

Vaistai

Jei kraujotaka yra aiškiai įtakyta latakas arba naujagimiui pasireiškia ryškūs AAL sukulto kvėpavimo nepakankamumo simptomai, dažnai lataką galima uždaryti skiriant naujagimiui vaistus (ibuprofeną arba indometaciną). Abu šie vaistai mažina prostaglandinų – hormonų, kurie palaiko lataką atvirą, kiekį kraujyje.

Operacija

AAL taip pat galima uždaryti chirurginiu būdu. Operacija paprastai yra paskutinis išsigelbėjimas, jei vaistai nedavė norimo efekto arba yra kitų priežasčių, dėl kurių gydymas vaistais naujagimiui netinka. Operacijos reikia palyginus retai. Po operacijos AAL savaime atsiverti jau nebegali.

Jei AAL atsinaujina

Jei AAL užsidarė savaime arba po gydymo vaistais, išlieka rizika, kad jis gali vėl atsiverti. Didžiausia rizika yra tuomet, kai naujagimis serga infekcine liga. Kai kuriais atvejais gali būti reikalingas pakartotinis gydymas vaistais arba operacija.